

IŠE

IÄRUN

PERHEKESKUS

Mukana elämässä.

SOVÂLÂŠ IÄRU

läru lii oles perrui kyeskee kriisâ, mast cevzim váátá ääigi. läru sierâ muddoin lii távjá ulguupiälásii iše tárbu. Jis parâkoskâvuotâ nohá iärun, sovâlâš iäru lii puohâi já eromâšávt párnáá hiäđu miäldásâš. Vanhimij rijduus koskâvuodâh iä lah párnái äšši, aassâvba vanhimeh siämmáá káátu vyelni tâi sierâ. Párnáikoccee já eres áámmátulmuuh láá iššeen perruu nubástuvvee tiileest.

lärun lahtojeh táválávt maangâlágán ruossâlâs tobdoh. Rävisolmooš ij áppád čiehâđ jieijâs tobdoid, ijge toos lah tárbugin. Tehálâš lii, ete rävisolmooš kiedâvuš jieijâs tobdoid olssis hiäivulijn vuovviijn já táárbu miel nubbijn rävisulmuin, liävus tot veikâ ustev tâi áámmátolmooš. Iše jieijâs vajemân puáhtá finniđ meiddei jieškote-uvlágániijn viermipalvâlusâin.

Lii tehálâš savâstállâđ iärust párnáin já tiäduittiđ, ete iäru ij lah tábáhtum suu tiet. Párnái lii pyeri adeliđ saje muštâliđ jieijâs tuoivuun já huolâin. Lii tehálâš västidiđ párnáá koččâmuššáid rehelávt já huamášiđ meiddei rävisulmuu mielâst hiärván orroo jurduid já koččâmušâid. Párnáá puáhtá ruokâsmittiđ savâstállâđ meiddei perruu ulguupiälásiijn áámmátulmuin, ovdâmerkkân škovlâkuraattoráin tâi arâšoddâdem tipšoin.

Sämmilâš psykososiaallii torjuu ohtâdâh Uvjj – Uvjâ – Uvja
Argâpeeivij tme 8-16, puh. 040 663 8882

Aanaar mielâtiervâsvuodâtoimättâh
Suáittimäigi argâpeeivij tme 12-13, puh. 040 653 0688

Laapi vuosâ- já torvopääihi iäruišedem palvâlussáid tun puávtáh
uápâsmiđ taan QR-koodist (suomâkielâ).

TUÁIMEE OHTSÂŠPARGOVANHIMVUOTÂ

Tuáimee ohtsâšpargovanhimvuotâ lii kuohtui vanhimij mieldiorroom párnáá elimist iäru maŋa. Lii tehálâš oppâđ iäruittiđ moonnâm parâkoskâvuotân lahtojiejee tobdoid vanhimvuodâst. Mittomeerrin lii turviđ párnážân torvolii šoddâmpirrâs iärust huolâhánnáá. Motomin oovtâst toimâm lii väädis já tot váátá áámmátulmui iše.

Vanhimij iäru vaaigut párnáá aargân lahtojiejee keevâtláid äššijd, tegu asâmân, arâšoddâdmân já škoovlân. Njyebžilis aargâ turvim iššeed párnáá vuáháduđ uđđâ eellimtilán já kiedâvuššâđ meiddei vädis tobdoid.

lärutiiijn tehálumos lii kavnáđ čuávdusijd, moh visásmiteh, ete párnáá ohtâvuotâ kuábbáágin vanhimân ij peesâ potkâniđ. Uđđâlágán vanhimvuodâ já aargâ huksiimân láá lemin jieškote-uvlágán išeniävuh, tegu ovdâmerkkân vanhimvuodâvuávám.

Tot iššeed savâstâllâđ párnái aargâ joodoost kyevti pääihi kooskâst já huksid tuáimee ohtsâšpargovanhimvuodâ.

Tun kaavnah vanhimvuotâvuávám TPL nettisijđoin tain QR-koodijn (suomâkielâ).

IÄRU PROSESIN

Näimi-iäru pyehtiv uuccâđ jo-uv pelikyeimih oovtâst tâi nubbe pelikyeimi ohtuu. Näimi-iäru occoo keerrivrievtist kirjáljijn näimi-iäru-ucâmuššáin. Näimi-iäru puáhtá uuccâđ 6 mp kuorâttállâmääigi maŋa tâi talle, ko pelikyeimih lává aassâm sierâ koskâduuhánnáa majemui 2 ive. Näimi-iäru kiedâvušdijn tuámustovli ij tuudhâ suujâid. Registeristum parâkoskâvuodâ purgemân heiviittuvvojeh siämmááh njuolgâdusah ko näimi-iärun. Párnái aašijn sovâdijn ij lah iäru tast, lii-uv koččâmuš iärust näimi- tâi ávuslittoost tâi registeristum parâkoskâvuodâst.

Tun puávtáh luuhâđ lase iäruprosessist tuámustovlilájdâs nettisijđoin, mooid tun peesah tain QR-koodijn (suomâkielâ).

SOVÂDÂTTÂM JÁ RIEHTI-IŠE

Tuámustovlisovâdâtmist vanhimij koskâsii konflikt viggeh čuávdiđ sovâlávt párnáa hiäđu olášume oovdeddijn. Vanhimij koskâsiih huolâtemriijдох čuávdojeh loopâst keerrivrievtist. Riehti-išetoimâttuvâst puáhtá uázžud olssis riävtálli ääši tipšom várás išedeijee ollásávt tâi uásild staatâ varijguin.

Taan QR-koodi peht tun kaavnah lase tiäđu riehti-iššeest tuámustovlilájdâs riehti-iše -sijđoost (suomâkielâ).

OMÂDÂH IÄRUST

Jis näimilito ääigi ij lah tohhum näimi-iähtu, kuohtui pelikuoimij noomâst leijee omâdâh rekinistoo lito nuvâdijn oohtân já peliduvvoo táásá kuohtuid. Veelgij puotâ vuolgâsaijeen lii veelgij sierânâsvuotâ. Kuábáš-uv pelikyeimi västid ohtuu jieijâs veelgist sorjohánnáa tast, lii-uv tot valdum ovdil näimilito vâi näimilito ääigi.

PÁRNÁI AAŠIJN SOOPPÂM

Jis vanhimeh halijdává nannejum sopâmušâid párnái aašijn tâi aašijn lii väädis sooppâđ ohtsâšibárdâsâst, párnáikoccest uázžu iše. Párnáikoccee ráhtá vanhimijguin sopâmušâid párnáa huolâtmist, asâmist, teivâdemvuoigâdovuodâst já eeleetmist. Párnáikoccee pargon lii išediđ vanhimijd peessâđ párnáa hiäđu miäldásâš sopâmušân sehe nonniđ párnázân kyeskee sopâmušâid.

PÁRNÁÁ AASSÂM

Vanhimeh sooppâv párnáá asâmist nube vaanhim lunne tâi vuáruluvâi kuábbáá-uv lunne. Vuáruasâmist lii koččâmuš, ko páárnáš lii ucemustáá 40 % kuábbáin-uv vanhimáin. Meiddei vuáruasâmist kalga miäruštállâđ, mii lii párnáá virgálâš čujottâš já kuábáš lii nk. aldavaanhim. Jis páárnáš áásá tuše nube vaanhim lunne, suáppoo merikoskâsijn já rijttevâin teivâdmijn káidusvanhimáin.

Párnáikoccee (Aanaar, Ucjuuhá, Vuáčču)
Vuossargâ – tuorâstâh tme 9–10, puh. 040 352 2373

Lase tiäđu já šledgâhámásii ohtâvuodâvâldimluámáttuv tun kaavnah tain QR-koodijn (suomâkielâ).

ELETTEM

Vanhimeh pyehtiv sooppâđ párnáá eeleetmist jo-uv koskânis tâi oovtâst párnáikoccein. Jis elettemtorjust ij pessuu ohtsâšibárdâsân, äšši čuávdoo tuámustoovlist.

Anarâškielâlii elettemtoorjärekinistee tun kaavnah tain QR-koodijn.

SOSIAALHUOLÂTTÂS TOORJÂ

Sosiaaltoimâst puáhtá uázžud torjuu iäruitiileest já iäru maŋa. Taas kuleh ovdâmerkkân párnáikoccee palvâlusah, perâpargo sehe táárbu mielđ koccum molsomeh sehe torjum já koccum teivâdmeh.

Aanaar pärniperrui sosiaalpargo
Argâpeeivij, puh. 040 154 7616

ARÂŠODDÂDEM JÁ ŠKOVLÂ

Vanhimij iäru vaaikut ain meiddei párnážân. Nubástum perâtiileest kannat muštâliđ párnáá argâeellim teháláid rävisulmuid, tegu arâšoddâdem tipšoi, ehidispeiviriggee stivrejeijeijei tâi škoovlâ máttáatteijeijei. Tile puáhtá oinuđ párnáá vaajoost já lattiimist maangâ náál. Ko rävisulmuuh tietih párnáá aašijn, sij pyehtih älkkeebeht tuárjuđ já išediđ párnáá. Lasseen tiäđu vuáválijn orniistâlmijn, tegu tast, kii viäžžá párnáá kuás-uv tipšoost, lii tehálâš muštâliđ párnáá tipšoi.

Škovlâfievridem uárnejuvoo párnážân táválávt aldavaanhim lunne. Täst sätth leđe iäruh kieldâi mielđ já ääši kannat tärhistiđ jieijâš škoovlâst. Arâšoddâdemmaksu miärášuvá iäruperrust aldavanhimân. Máávsu jyehimist puáhtá sooppâđ oovtâst nuuvt haalijddijn. Jis iäru maŋa aldavanhimân puátá uđđâ pelikyeimi, suu puáđuh váldojeh huámmášumán mäksimmiärádâš tohâmist.

TORJUU VIERMIST

Vyelni orroo QR-koodih tuálvuh nettisijđoid, main láá tiäđuh, ravvuuh já toorjâ iäruutilán sehe vaanhimvuotân. Sijđoh láá suomâkielâliih.

Mielenterveystalo eron oma-hoito “läru jieijâstipšom” -ohjelm

Toorjâ iäru joton pieijâm koččâmušâiguin piergiimân

Enjaksa.fi (Jiem vaje) -viermipalvâlus

Videoh perâeellim jieškote-uvlágánáid tiilijđ

Ensi- ja turvakodin apuaeroon.fi (Vuosâ- já torvopaaihij litto) Iše iärun –viermipalvâlus

Tiätu, toorjâ já chat

Väestöliiton Perhepulma (Viehâdâhlito perâčuolmâ) –palvâlus

Savâstâllâmtoorjâ vanhimáid

Parisuhdekeskus Kataja (Parâkoskâvuotâkuávdáš Kataja)

Parâravvim já toorjâ neetist

Yhden vanhemman perheiden liitto (Oovtâ vanhim perrui litto)

Tiätu já toorjâ oovtâ vanhim perruid

Laapi pyereestvaijeemkuávlv Iše huoláid -chat

Iše lappilij nuorâi já pärniperrui vaanhimij huoláid.

KOIJÄD IŠE!

Koijäd iše! -puállu lii vyeligis šiälmá ohtâvuodâvâldimkanava pärniperrui já nuorâi palvâlussáid.

Ko tun tiädáh puálu, te lekkâs ohtâvuodâvâldimluámáttâh, moin tun puávtáh koijâdiđ ravvuid tâi pivdeđ iše jieijâd tâi aldaulmuu tilán. Tun puávtáh ášástâllâđ noomáin tâi nommâmerháin. Tunjin váldoo ohtâvuotâ 1-2 argâpeeivi siste.

Ohtâvuodâvâldimáid västideh peerâkuávdáá pargeeh. Päikkikuudij miel västideijeeh sáttih leđe Laapi pyereestvaijeemkuávlui, kiieldâi, seervij já servikuudij pargeeh.

Väöldi huámmášumán, ete Koijäd iše! -puállu ij lah uáivildum aakuut aašij teikkâ etitiilij tipšomân. Tagarijn tiilijn väöldi njuolgist ohtâvuodâ 112 tâi pyereestvaijeemkuávlui sosiaalkocemân.

Tun peesah njuolgist anarâškielâlii ohtâvuodâvâldimluámáttâhân taan QR-koodi peht. Ohtâvuodâvâldim mana sâmi kiellâlii pargei.

Iše jotelávt NUORÂN JÁ PÄRNIPERRUI

TEDDIL PUÁLU

já koijäd iše, niávvu teikkâ ohtâvuodâvâldim.
Vástádâs uážuh čuávuváá argâpeeivi.

PUÁLU KAAVNAAH TÄÄBBIN:
<https://lapha.fi/pyyda-apua>

PERHEKESKUS

Aanaar perâkuávdáš lii párnái, nuorâi já perrui maangâ syergi palvâlusâi viärmádâh. Viärmádâh čuákkee oohtân kieldâ, servikuudij, seervij já pyereestvaijeemkuávu palvâlusâi já tooimâi falâlduv.

Perâkuávdáá palvâlusah fäälîh tiäđu, stivrim já torjuu párnáá sehe perruu jieškote-uvlágánáid eellimtiilijd já ahemuddoid. Pärniperrust kiävä já tábáhtuvá veikâ mii, ige puoh lakkit ain tegu vuárdáččij. Tot lii kievruvuotâ, ete kojâd iše talle, ko tom taarbâš.

Aanaar perâkuávdáá nettisiiđoin, ađai šleđgâhámásii perâkuávdáást tun kaavnah täärhib tiäđuid palvâlusâin já tuáimein. Čuávu meiddei Aanaar perâkuávdáá some-kanavijd Facebookist já Instagramist. Šleđgâhámásii perâkuávdázân tun peesah QR-koodi peht.

Lapin lapsiperheet

@lapinlapsiperheet